TOPONIMIA LOCALITĂȚII RACOVIȚA (JUD. SIBIU)

DE

D. LOȘONȚI și C. LUPEA

Localitatea Racovița este situată la cca 23 km sud-est de Sibiu, pe malul stîng al Oltului, la poalele Munților Făgărașului. Hotarul ei se mărginește spre nord și nord-est cu cel al Avrigului, spre sud cu al Sebeșului de Sus, iar spre vest și nord-vest cu al Bradului și Tălmaciului.

Așezarea este veche, datînd, cel mai tîrziu, din perioada simbiozei slavo-române. În documentele cunoscute pînă acum, ea apare atestată abia la 3 februarie 1453, într-o diplomă dată de Ladislau al V-lea, regele Ungariei (vezi Ilarion Pușcariu ș.a., *Contribuțiuni istorice privitoare la trecutul românilor de pe pămîntul crăiesc*, Sibiu, 1913, p. LXXXVIII).

Între anii 1697—1760, în Racovița au fost mari frămîntări religioase, generate de trecerea unor săteni la catolicism, și, mai apoi, de tendința reîntoarcerii la ortodoxism (vezi Augustin Bunea, *Din istoria românilor. Episcopul Ioan Inocențiu Klein (1728—1751)*, Blaj, [1900], p. 200; idem, *Episcopii Petru Paul Aron și Dionisiu Novacovici*, Blaj, 1902, p. 139, 143 și 215; Ștefan Lupșa, *Biserica ardeleană și „unirea" în anii 1697—1701*, București, 1948, p. 18—19). Din cele consemnate în „Cartea de aur" a parohiei ortodoxe locale, rezultă că, în această perioadă, datorită persecuțiilor religioase, foarte mulți racoviceni au emigrat în Sebeșul de Sus, Sebeșul de Jos, Turnu Roșu și Boița, fenomen care se reflectă în mod pregnant în onomastica acestor localități apropiate.

O dată cu înființarea regimentelor grănicerești (vezi *Din istoria Transilvaniei*, vol. I, ed. a III-a, București, 1963 p. 251), Racovița a fost complet militarizată, aici avîndu-și sediul compania a VII-a din cadrul regimentului I grănicerese român. Racovicenii care n-au vrut să se înroleze ca grăniceri au fost evacuați, în locul lor fiind aduse familii de iobagi, mai ales din Țara Oltului. Din conscripția anului 1765 rezultă că au rămas pe loc puține familii, celelalte stabilindu-se în localitățile din jur sau chiar în Banat. Noii veniți au fost imediat împroprietăriți, fapt care a avut o mare influență asupra toponimiei localității. Ei au rebotezat unele dintre locurile pe care le-au stăpînit sub o formă sau alta. Așa se explică faptul că în conscripțiile mai vechi sînt înregistrate foarte multe toponime care azi nu se mai păstrează.

Racovicenii, azi în număr de peste 2 200, s-au ocupat din cele mai vechi timpuri cu agricultura și creșterea vitelor. Datorită faptului că au avut

BDD-A1390 © 1986-1987 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 01:16:52 UTC)

suprafețe întinse de pădure, s-au ocupat intens și cu fasonarea lemnelor de foc, fiind, pe timpuri, unii dintre principalii furnizori de lemne ai Sibiului. Azi ei lucrează în cooperativa agricolă de producție înființată în 1950 sau sînt angajați la Uzinele Mecanice Mîrșa, la Tălmaciu, Victoria și Sibiu.

* * *

În cele ce urmează încercăm o prezentare monografică a toponimelor din hotarul localității. Cu ajutorul mai multor informatori, le-am culeș, în anul 1974, pe cele cunoscute azi. Pentru a completa lista toponimelor racovicene, pentru a le putea explica și stabili, uneori cu exactitate, vîrsta, pe lîngă lucrări publicate, am cercetat și diferite documente manuscrise.

ABREVIERI

Arh. Br. = Arhiva Brăniștii (1889—1948), păstrată de Ion Săbăduș din Racovița.
Arh. Florian = Diferite acte originale sau copii aflate la familia Florian din localitate.
Arh. Șc. = Arhiva Școlii generale din Racovița.
C.f. 1874 = Carte funciară a Racoviței încheiată în 1874 la Notariatul de stat din Sibiu.
Conscr. 1698 etc. = Conscripțiile Racoviței din anii respectivi, aflate la Arhivele Statului din Sibiu, fond Conscripții posesorale — Racovița.
DOR = N.A. Constantinescu, *Dicționar onomastic românesc*, București, 1963.
Matr. botez. = Matricola botezaților greco-catolici din Racovița (1839—1880), aflată la Arhivele Statului din Sibiu, fond Stare civilă.
Matr. cun. = Matricola cununaților (1839—1885), aflată la Arhivele Statului din Sibiu, fond Stare civilă.
n.f. = nume de familie
n.p. = nume de persoană
Prot. morț. = Protocolul morților (1839—1886), aflat la Consiliul Popular al comunei Racovița.

Arini, În~, pășune. În trecut a fost o pădure în care esența predominantă era arinul. Pe lîngă lemnele de foc și de construcție, racovicenii exploatau de aici scoarța de arin pe care o vindeau, uscată, fabricilor de textile din Sibiu și Cisnădie, unde era folosită ca tanant. Datorită acestei îndeletniciri, ei au fost porecliți **Scorțari**. *Calea Arinilor*, principalul drum de care ce traversa *Arinii* de la S la N.

Arinii ăi Mari, La~, teren arabil și fînaț cu pilcuri de arini, rămășițe ale pădurii de odinioară.

Arinii lu Ilie Calin, La~, luncă lîngă Valea Lupului, unde racoviceanul cu acest nume, mort în 27 iulie 1880, la 78 de ani (cf. Prot. morț.), avea o casă, azi dispărută.

Arinii Popii Rad, În~, coastă cu tufișuri de arini, care, la sfîrșitul secolului al XVIII-lea, a fost proprietatea preotului Radu Cîndea. Acesta este menționat într-un document din 1777 (vezi G. Baritiu, *Materialu pentru istoria regimentului I granitiariu din Transilvania*, în „Transilvania", XVI, 1885, nr. 3—4, p. 21).

Balastieră, balastieră lîngă Olt pusă în funcțiune de peste 15 ani. *La Balastieră*, teren arabil în apropierea balastierei.

Balta a Rotundă, „e o mlacă rotundă, un lac rămas de Olt". *La Balta a Rotundă*, teren arabil în jurul acestei bălți.

Balta lu Melțer, baltă în dreapta Oltului. *La Balta lu Melțer*, loc arabil în jurul bălții. — *Melțer* [Melțăr], n.p. săsesc din Bradu.

Baltă (Conscr. 1765 : *Baltha)*, zona inundabilă a Oltețului, înainte ca acesta să se unească din nou cu Oltul.

Bătătură, **La~**, loc lîngă fosta albie a Oltului, unde se odihneau vitele după ce se adăpau. Apelativul *bătătură*, pl. *bătături*, este viu în graiul local (și în Țara Oltului, cf. ALR II, s.n., vol. II, h. 318, pct. 172) cu sensul 'locul unde se odihnesc vitele la amiază, cînd sînt la pășune ; staniște'.

Bolovanu lu Lupea, piatră mare. *La Bolovanu lu Lupea*, teren în jurul acesteș

BDD-A1390 © 1986-1987 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 01:16:52 UTC)

pietre. *Părău lu Lupea*, afluent al Văii. — *Lupea*, n.f. atestat în localitate din 1840 (cf. Matr. botez.).

Bordeiu lu Matei, fînaț la confluența Pîriului Ursului cu Racovicioara. După tradiția orală, aici a fost bordeiul unui țigan numit *Matei*. În 8 aprilie 1841 moare un Matei băiașu (cf. Prot. mort).

Botoroagă, În~, „teren deluros, p ă ș u n a t cu tufișuri" la poalele Cetățuicii. În trecut, aici a fost o pădure seculară. Apelativul nu este viu în grai.

Branițe, În~, (Conscr. 1765: *Branyiste)*, pădure. *Su Branițe* (Conscr. 1765: *Sub Branyiste)*, „livezi [fînațuri] și pășunat". Aceeași conscripție înregistrează fînațurile: *Branyiste Domnyaszke* și *Linge Branyiste. Calea Brăniștii*, drum de care pe care se aduceau lemne și fîn din Branițe. În documentele vechi mai este numită și *Calea Muntelui*. *Dealu Brăniștii*, teren arabil și fînaț; pînă la sfîrșitul secolului trecut, era pășune cu tufișuri. *După Dealu Brăniștii* fînaț și teren împădurit. *Luncile Brăniștii* teren arabil și fînaț. *Valea de cătă Branițe*, vale; colectează pîraiele ce izvorăsc de sub versantul nord-estic al Sorliței. — De la *branițe* 'pădure oprită'.

Brazi, În~, coastă plantată cu pini. *Părău cu Bradu*, afluent al Văii de cătă Branițe; lîngă el cresc sporadic molizi. *Piscu cu Bradu*, spinare de deal împădurită, lîngă pîriu. Prin confuzie, sătenii numesc brazi atît pinii cît și molizii.

Brătanu, În~, teren arabil în dreapta Oltului; în trecut a aparținut localității Bradu. — *Brătanu*, probabil n.p. necunoscut în localitate, dar înregistrat în DOP, p. LV și 215.

Bucile Curului, două ridicături de teren în forma unor fese. *La Bucile Curului*, teren arabil lîngă aceste ridicături.

Butinei, o fîntînă, un izvor cu apa captată într-o cioată de salcie. *La Butinei* (Conscr. 1765: *La Butinej)*, „pămînt p l o ș t i n o s, apătos" în jurul izvorului. *Calea Butineiului*, drum de hotar ce duce în Arini. Tot în 1765 este consemnat un loc arabil: *Gyin szusz de Butinej*. — De la *butinei* 'trunchi scorburos în care se captează apa unui izvor' < *pulinei*, prin sonorizarea oclusivei surde *p*.

Calea Cumpenii, principalul drum de care ce ieșea din Racovița îndreptîndu-se spre Tălmaciu. O bună parte a lui se confundă cu șoseaua județeană Tălmaciu — Racoviță — Avrig. *Din jos de Cale, Din sus de Cale*, arături pe partea dreaptă, respectiv pe partea stîngă a acestei șosele. *Groapa Cumpenii*, arături la nord de cale. Lîngă cale se afla o fîntînă cu cumpănă, pe care bătrînii și-o mai amintesc.

Calea Muntelui (Conscr. 1765: *Kalya Muntyeluj)*, cale pe care sătenii mergeau în muntele Racoviceanu. *Gyin szusz de Kalya Munteluj* și *La Kalya Munteluj la Portisora*, arături consemnate tot în 1765. După ce muntele a fost vîndut avrigenilor, numele căii a fost schimbat în *Calea Brăniștii*, pentru că racoviceenii nu mai urcau spre munte mai sus de Branițe.

Calea Rariștilor, Calea Raciștii, drum în Branițe, pe unde „au fost fagii mai rari". — De la *rariște* 'loc într-o pădure unde copacii sînt rari'. Toponimul este menționat într-un act din 18 martie 1894 (cf. Arh. Br.).

Calea Șebișului, drum de care ce face legătura între Racovița și Sebeșu de Sus. *Cărarea Șebișului*, trece peste *Dealul Șebișului*. *La Cărarea Șebișului*, teren arabil lîngă cărare. *Părăul de cătă Șebiș*, pîriu; „împreună cu altele, formează Racovicioara". *Șanțul Șebișului*, șanț ce desparte terenul Racoviței de cel al Sebeșului. *Valea de cătă Șebiș*, apă ce colectează pîraiele de pe versantul nord-vestic al Sorliței și de pe cel estic al Jariștei din hotarul Sebeșului de Sus. — *Șebiș* [șăgiș], numele popular al satului vecin, Sebeșu de Sus.

Canton, canton pe calea ferată Sibiu — Brașov, construit, după toate probabilitățile, o dată cu această cale, inaugurată la 13 septembrie 1892 (vezi E. Sigerus, *Kronik der Stadt Hermannstadt*, Sibiu, 1930, p. 55). *La Canton*, teren arabil în jurul cantonului. *La Canton în Cenușă*, teren arabil în jurul cantonului din Cenușă, transformat azi în halta Mîrșa.

BDD-A1390 © 1986-1987 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 01:16:52 UTC)

Cărare, cărare spre Balastieră, *La Cărare*, teren arabil. *Cărări*, cărări făcute de ciurde în pășunea Arini.

Cenușa, **În** și **La Cenușă** (Matr. cca. 1843 : *În Csenuse*), „pămînt bun, arător, pămînt de calitatea întîi" pe malul sting al Oltului. Toponimul se referă la calitatea superioară a solului, care este ușor nisipos și afînat, încît „în el sapi ca în cenușă". Cf. și n.f. *Cenușă*, înregistrat de DOR, p. 235; dar inexistent în localitate.

Cetatea, La Cetate (Conscr. 1766 : *Tsetate*), „sînt în vîrf, în pădure, urme de cetate"; proeminență împădurită înaltă de 846 m. Literatura de specialitate (M. J. Ackner *Die Römischen Alterthümer und deutschen Burgen in Siebenbürgen*, Viena, 1857, p. 63—64 ; Iulian Marțian, *Repertoriu arheologic pentru Ardeal*, Bistrița, 1920, p. 32 ; K. Horedt, *Zur Siebenbürgischen Burgerforschung*, în „Südost-Forschungen", VI, 1941, nr. 3—4, p. 593) consemnează aici urmele unei cetăți, de pămînt după unii autori, de zid după alții, construită în a doua jumătate a secolului al XII-lea de către populația satelor din jur. Făcînd parte din al II-lea val de apărare al cetăților de graniță maghiare, ea servea atît ca punct de supraveghere a trecătorii Turnu Roșu, cît și ca loc de refugiu în vremuri de restriște. Tot de aici se supravegheau și potecile de cai ce treceau spre Curtea de Argeș și Rîmnicu-Vîlcea, urcînd pe valea Riului Mare. *Pîrău Cetății*, afluent al *Văii Cetății*. Aceasta din urmă colectează piraiele care izvorăsc de sub Plăiet și Cetate, vărsîndu-se în Mirșa.

Cetățuică, **La ~**, proeminență împădurită pe culmea ce coboară din Sorliță, formînd cumpăna apelor între Valea Lupului și Valea lui Deș. Aici sînt urmele unui castru roman (vezi M.J. Ackner, *Die Colonien und militärischen Standlager der Römer in Dacien im heutigen Siebenbürgen*, Viena, 1857, p. 37 ; Augustin Caliani, *Urmele dominației romane în Ardeal*, Blaj, 1915, p. 34).

Cheie, **În ~**, (Conscr. 1765 : *Tyeje*, *Tjeje*), defileu stîncos pe cursul mijlociu al văii Mirșa. *Costișu Cheii* (Conscr. 1765 : *Kosztisu Kyei*), „e în stînga Mirșii". *Gura Cheii* (Conscr. 1765 : *Gura Tyeji*), „intrarea în Cheie". *Pîrău cu Cheia*, afluent al Văii de către Branișce, spre izvorul ei. — De la *cheie* „loc strimt, îngust, cu perceți înalți de stîncă, pe cursul unei văi".

Cîmpșor, **În ~**, (Conscr. 1765 : *Kimsor*), teren arabil spre nord de localitate. *Calea Cîmpșorului*, drum de care ce traversează *Cîmpșoru*. — De la *cîmpșor* (< *cîmpușor*) < *cîmp* 'întindere de pămînt semănată, cultivată' + suf. dim. *-ușor*.

Cînepiști, **În ~**, loc arător lîngă sat, cultivat în trecut aproape numai cu cînepă. — De la *cînepiști*, pl. lui *cînepiște* 'loc pe care s-a semănat ori de pe care s-a cules cînepa'. În prezent, pe o bună parte a acestui teritoriu se întind construcțiile C.A.P.-ului. De aceea toponimul este folosit din ce în ce mai rar, fiind înlocuit cu unul recent : **La Colectiv**.

Clejia Popii, loc folosit, în trecut, de preoții racoviceni.

Coasta a Mare, coastă împădurită. **Capu Coastei** (Conscr. 1765 : *Kapu Koaszti*), extremitate a *Coastei Mari* din Sebeșu de Sus, *Coastă* care delimitează, pînă la Hotărel, terenul racovicenilor de cel al sebeșenilor. — De la *cap* 'început sau sfîrșit al unui anumit loc'.

Coprine, **În ~**, (Conscr. 1765 : *Koprine*), teren arabil și fînaț. — De la *coprine*, pl. lui *coprină* 'narcisă'.

Cordină, **În ~**, (Conscr. 1765 : *Kordina*), arături și teren mlăștinos în apropiere de halta Racovița. În Aciliu, com. Săliște, jud. Sibiu, se întîlnește toponimul *Cordini*, „pantă lină, fînaț".

Costiș, **În ~**, teren arabil și fînaț.

Crucea Colunului, cruce de piatră pe malul sting al Oltului, unde, în 6 aug. 1881, a fost găsit, înecat, Onea Nicolae Popovici din Colun, com. Porumbacu de Jos (cf. Prot. mort). *La Crucea Colunului*, teren arabil în apropierea acestei cruci.

Crucea lu Raț, cruce de piatră ridicată după al doilea război mondial de *Raț David*. *La Crucea lu Raț*, teren arabil.

Crumpenișți, **În ~**, teren arabil lîngă sat, unde racovicenii au cultivat cartofi. De la

BDD-A1390 © 1986-1987 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 01:16:52 UTC)

crumpenișți, sg. *crumpeniște* 'loc cultivat cu cartofi' < *crumpănă* (pl. *crumpene*) 'cartof' + suf. col. *-iște*.

Deal, Pe~, deal argilos. *Su Deal* (Conscr. 1765 : *Sub Gyall*), teren la poalele acestui deal.

Dealu Aldii, deal arabil. Inexistent în Racoviță, antroponimul *Aldea* este frecvent în Avrig.

Dealu al Mare, deal arabil în stînga văii Racovicioara.

Dealu Bîrnelor (Conscr. 1765 : *Gyalu Burnylor*), deal împădurit. *Fața Bîrnelor*, coastă împădurită (972 m). *Părău Bîrnelor*, afluent al Văii de către Branițte. *Plaiu Bîrnelor* (în 1766 : *Plaju Burnilor*), desparte pădurile Branițtea și Valea Lupului. Pe el sătenii aduceau *bîrne* (sg. *bîrnă* 'trunchi de copac gros și înalt folosit la diferite construcții').

Dealu Cucului, **Pe~**, deal arător în apropierea satului ; „aici au fost mesteceni, pădure". *Su Dealu Cucului*, loc arabil și fînaț la poalele dealului. — Antroponimul *Cuc(u)* a dispărut din localitate. Conscr. 1698 înregistrează pe iobagul Ion Cuc. Cf. și *cuc*, numele păsării.

Dealu cu Mesteacănu, vîrf (650 m) cu tufișuri de mesteceni, resturi ale pădurii de odinioară. În unele documente vechi mai este numit și **Piscu Ursului**.

Dealu lu Antone, deal în pășunea Arini. Un racovicean numit *Ianos Antonie* moare, în 14 dec. 1845, în vîrstă de 70 de ani (cf. Prot. morț).

Dealu lu Badea Davidu Saptii, deal pe care obișnuia să stea paznicul de hotar Popa David, fiul lui Popa Sapta, urmărind să nu coboare vitele din pășune în terenurile cultivate.

Dealu Lupului (Conscr. 1765 : *Gyialu Lupuluj*), deal cu tufișuri, fînețe și pomi. *Groapa Lupului*, loc împădurit în Branițte. *Valea Lupului* : **1.** Vale ce izvorăște din pădure ; **2.** Pădure comunală situată la obîrșia văii ; **3.** Trup de hotar cuprinzînd ogrăzi, teren arabil și fînaț de o parte și de alta a văii. — De la *lup*, numele animalului sau, mai probabil, de la *Lupu*, antroponim dispărut din localitate, dar existent în Avrig și în Sebeșu de Sus. Conscr. 1765 înregistrează pe Lupo Doicu cu 19 oi, 15 miei, 36 de capre și 18 iezi. Este posibil ca acesta să fi fost proprietarul pășunii de pe lîngă vale, sau să o fi arendat.

Dealu Morii, **În~**, „deal ; la poalele lui a fost o moară".

După Grădini (Conscr. 1765 : *Dupe Gredin*), teren arabil și fînaț după grădinile gospodăriilor de pe Ulița a Mare.

Fața Bobîngeștilor (Conscr. 1765 : *Faţa Bobindsestilor*), **față** de deal arabilă și fînaț plantat cu **pomi**. — *Bobanga*, n.f. atestat în sat din 1698.

Față, Pe~, coastă de deal arabilă.

Feregi, **În~**, teren (arabil și fînaț) pe care cresc multe ferigi.

Fîntînă a Rece, fîntînă cu apă rece. *La Fîntîna a Rece*, teren arabil în jurul ei.

Fîntîna Grancii, fîntîniță în Branițte. *La Fîntîna Grancii*, terenul din jurul fîntînii. — *Grancea*, n. f. absent din localitate, dar cunoscut în Avrig.

Fîntîna lu Manoilă, fîntîniță în Sorliță ; din ea izvorăște *Părău cu Gheia*. *Ograda lu Manoilă*, ogradă frumoasă cu pomi. — *Manoilă*, prenume local (< *Emanoil*).

Fîntîna Neamțului, fîntîniță în Branițte. *La Fîntîna Neamțului*, teren în jurul fîntînii. *Poiana Neamțului*, luminiș. — *Neamțu*, n.f. (cf. Ion Neamțu, stabilit în Racoviță între 1760—1765) dispărut din localitate, sau numele etnic al vreunui pădurar ori paznic de vînătoare domnesc.

Fîntîniță Boariului, fîntîniță în Arini. Se spune că în apropierea ei își avea adăpostul rudimentar păstorul ciurzii de boi. La 6 august 1847 moare Iosif Boariu (cf. Prot. morț.). Nu e exclus ca *Boariu* să fie un supranume indicînd ocupația acestui Iosif.

Fîntîniță lui Bretești, fîntîniță. — *Bretești*, n.f. atestat în localitate din 1841.

Fîntîniță lu Pătru Micului, fîntîniță. — *Pătru Micului*, antroponim.

Gaora lu Tăriță, fînaț. *Părău lu Tăriță*, afluent al Văii Lupului. *Poiana lu Tăriță*, poiană lîngă Racovicioara. — *Tăriță*, n.f. atestat în localitate din 1840 (cf. Matr.

BDD-A1390 © 1986-1987 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 01:16:52 UTC)

botez.). *Găori, În~*, pășune cu multe accidente de teren. *Dunga Găorilor*, culme cu tufișuri. — De la *gaoră*, variantă a lui *gaură* 'groapă, adâncitură în sol'.

Girlă, Pe~, arături pe malul drept al Oltului, într-o zonă inundabilă a acestuia.

Grădina a Mare, fînaț comunal menționat și în C.f. 1874.

Grădinuță: **1.** Loc îngrădit în Poiana Piriiturii, unde, în 1911, s-a înființat o pepinieră silvică (cf. Arh. Br.). **2.** Poiană mică la confluența Părăului cu Bradu cu Valea de cără Braniște, unde a fost o pepinieră silvică. — De la *grădinuță* 'pepinieră silvică'.

Groapa cu Curpenu, groapă; pe fagii seculari de aici era curpen de pădure.

Groapa Linci, adâncitură largă în stînga Văii de cătă Șebiș. — *Linca*, antroponim ce a existat în sat. Un Ion Linca este menționat într-o tabelă a contribuabililor din jurul anului 1765, ca plecat din Racovița în Sebeșu de Sus. În 21 mai 1844 Linca Butsumeana se căsătorește cu Kirvan Stănilă (cf. prot. cun.).

Groapa lu Iojă, concavitate de teren în Braniște. — *Iojă*, prenume, azi dispărut din localitate. Un Iose Sîrb este atestat în 1845 (cf. matr. botez.). „Ai lu Iojă" sînt supranumiți unii membri din cîteva familii cu numele *Sîrb*.

Gropile [groḱíle], pășune cu gropi rezultate din surpări de teren. *Părău Gropilelor*, curge prin pășune în Racovicioara. — De la *gropile*, sg. *gropilă* 'groapă mai mică', apelativ dispărut din grai, dar viu în unele localități ale județului, <*groapă* + suf. *-ilă*.

Gura Părăuălor 1. Confluența Părăului de cătă Șebiș, Părăului de Mijloc, Părăului Scaonilor și a Părăului Sasului, ce împreună dau naștere văii Racovicioara. **2.** Confluența Părăului din Dos, Părăului din Mijloc și a Părăului Șipotelor, care împreună formează Valea lu Lați. *În (La) Gura Părăuălor*, pășune în jurul acestor confluențe.

Gurgui, deal de formă conică, acoperit cu tufișuri. *Părău Gurguiului*, afluent al Văii Lupului. — De la *gurgui* (pl. *gurguie*) 'deal de formă conică; vîrf rotunjit de deal'.

Hotărel [hotărál] (într-un act din 1752: *Hotarai*; Conscr. 1765: *La Hotorel, Hoterel*; Urbariul Sebeșului de Sus din 1768: *Hotarel, Hoterel*), pîriu,; izvorăște de la Sebeșu de Sus și, pe cursul mediu și inferior, desparte teritoriul acestui sat de cel al Racoviței. *Calea Hotărelului*, cale de care menționată și în C.f. 1874; se confundă azi cu șoseaua comunală Racoviță — Sebeșu de Sus. *Gura Hotărelului* (Conscr. 1765: *Gura Hotărelului*), confluența Hotărelului cu Oltul. *Podu Hotărelului*, pod peste *Hotărel*. *La Podu Hotărelului*, teren arabil și fînaț în jurul podului. — De la *hotărel*<*hotar* 'linie de demarcație care desparte teritoriul (locuitorilor) unei localități de al celei vecine' + suf. dim. *-el*.

Hula Afunișului, cale pe o pantă foarte piezișă, în Braniște. *Părău Afunișului*, afluent al Văii Cetății. În jurul lui este *afuniș* 'afiniș'. — De la *hulă* 'drum care urcă pe o coastă foarte piezișă' (DM).

Hula a Galbenă, hulă pe un teren de culoare galbenă.

Hula a Pietroasă, hulă pe un teren pietros.

Hula Pepinii, hulă pe versantul stîng al Văii lu Deș. — *Pepina*, n.p. ce a existat în localitate.

Hume, Pe~, deal cu „pămînt humos, ploștinos", folosit în trecut la spoitul caselor. *Părău Humelor* izvorăște de sub Portișoară și se varsă în Părău lu Rășinar, despărțind *Humele* în *Humele ăle Mari* și *Humele ăle Mici*. *Calea Humelor*, cale de hotar ce traversează *Humele* îndreptîndu-se spre Arini. În trecut, cînd în Arini era pădure, se mai numea și *Calea Pădurii*. *Coasta Humelor*, coastă arabilă. *Dosu* sau *Dosu Humelor*, loc arabil.

În Capul Satului (Conscr. 1765: *Kapu Szatuluj, În Kapu Szatuluj de ketre Avrig, In Kapu Szatuluj la Pereu, La Kapu Szatuluj din Szusz de Krutse*), terenuri din imediata apropiere a extremităților satului.

Întinsori, La~, loc întins, împădurit, în Braniște. — De la *întinsoare* (pl. *întinsori*) 'loc întins, spațiu larg' (DA).

BDD-A1390 © 1986-1987 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 01:16:52 UTC)

Întunerec, o porțiune din Olt, unde acesta are o culoare închisă, neagră, din cauza adîncimii mari și a umbrei sălciilor de pe mal. Locul era ocolit atît de luntrași, cît și de înotători. *La Întunerie*, mic teren arabil în stînga acestei porțiuni a Oltului.

Jarișteˌ În~, teren împădurit. La începutul secolului nostru, aici a fost un incendiu. *Părău Jariștii* se varsă în Valea de cătă Șebiș. — De la *jarișteˌ* 'loc pustiit de foc' (DM).

La a Băluții, fînaț. *Părău Băluții*, afluent al văii Mîrșa. — *Băluțăˌ* n.p. ce a existat în localitate în jurul anului 1900.

La Bradu, teren arabil pe malul stîng al Oltului, în dreptul satului *Bradu*.

Lac, mic lac amenajat, cu mulți ani în urmă, pe Părău Bîrnelor ; apa acumulată în el era folosită pentru transportul lemnelor pînă la locul unde se putea ajunge cu carul. *La lac*, teren împădurit în jurul lacului. *Laeu ăl Mare*, baltă deasupra Răzurelelor. În trecut aceasta era mult mai mare, încît în ea s-au înecat vite. *La Lacu ăl Mare*, teren arabil în jurul acestei bălți.

La Capre, loc, bine cunoscut de către vînători, pe unde trec c a p r e l e [= căprioarele] din Branițe spre Valea Lupului sau invers.

La Casa lu Ioncică, pășune. Aici un racovițean din „ai lu *Ioncică*“ [= supranume purtat și azi de către unele familii *Gligor*] și-ar fi adunat bîrne pentru casă și ar fi î n c i o c ă l a t - o. Apoi, bucată cu bucată, a transportat casa în sat, încheind-o definitiv.

La Căldare (Conscr. 1765 : *La Kaldare*), „e cam apătos“ ; fînaț în fosta zonă inundabilă a Oltului.

La Călugăru sau **Groapa Călugărului**, arătură și fînaț lîngă sat. După părerea noastră, pe acest teren s-a aflat schitul Racoviței, care la 1772 era deservit de un singur călugăr (cf. Augustin Bunea, *Episcopii...*, p. 350). Aici, lîngă schit, conform canoanelor monastice, a fost îngropat vreunul dintre călugării lui. De altfel, se vorbește că la sfîrșitul secolului trecut s-a descoperit în aceste locuri un c o p î r ș ă u cu urme de odăjdii.

La Cărămizi, „aici se fac cărămizi pentru localnici“.

La Cîrțăoaie, grădini lîngă vechiul cimitir, unde a avut gospodăria Ion Cîrțău (cf. C.f. 1874). Soția acestuia era supranumită *Cîrțăoaie*. Un iobag Ion, Cîrțău, figurează în Conscr. 1698.

La Coliba lu Pițˌ loc pe cursul superior al Văii de cătă Șebiș. — *Pițˌ* n.p.

La Corăbia a Veche, teren arabil pe malul stîng al Oltului, unde a fost o *corabie* [= platformă plutitoare, servind la transportul de la un mal la celălalt al unui rîu ; bac] cu care racovicenii treceau Oltul pentru munci agricole sau pentru a merge la Sibiu, prin Tălmaciu. Construindu-se, la începutul secolului nostru, șoseaua județeană Tălmaciu — Racoviță — Avrig (și podul de beton peste Olt), „corabia“ a fost mutată pe Olt în sus, în dreptul locului numit azi *La Corabie* sau *La Trecătoare*, unde a funcționat pînă după al doilea război mondial.

La Coșu Lupului, loc în Branițe, unde se spune că s-ar fi găsit coșul pieptului unui lup.

La Cretă, teren arabil pe un deal de formație calcaroasă.

La Dăianu, teren pe malul stîng al Oltului. Aici avea cîteva parcele un locuitor din Daia, com. Roșia, jud. Sibiu.

La Dulap, loc arabil pe Deal. Pînă la începutul secolului nostru exista aici un *dulap* ('scrînciob', sensul 1 din DM) în care tineretul din Racoviță și Sebeșu de Sus „se dădea la Paști și la Rusale“.

La Ferestar, teren argilos. Cf. n.f. *Ferestar* (C.f. 1874 cunoaște un Ferestar Ion) sau *ferestar* 'sticlar, geamgiu'.

La Flităroaie, teren arabil și fînaț. — *Flităroaie*, supranumele soției lui Fliter Ieronim.

La Gară, teren în jurul haltei Racoviță, construită în 1954.

La Iovici, fînaț mlăștinos lîngă sat. Tradiția orală consemnează aici „moșia“ unui grănicer cu acest nume, sîrb de origine. O Susana Iovici a decedat la 1 noiembrie

BDD-A1390 © 1986-1987 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 01:16:52 UTC)

1850 (cf. Prot. mort.), o dată cu ea dispărînd acest antroponim din Racoviţa. Numele de familie *Sîrb* este frecvent în localitate.

La Măru Ravechii, finaţ în care a fost un măr pădureţ. — *Raveca*, prenume feminin, atestat în localitate din 1842 (cf. Matr. botez.).

La Piatră, loc în Mestecăniș, unde erau depozitate pietrele adunate de pe terenurile cultivabile.

La Portișoară (Consc. 1765 : *Portisora* ; *Kapu Portisari*, *Virfu Portisori*), teren situat la întîlnirea Arinilor cu Faţa. Aici, în gardul ce despărţea păşunea de terenul cultivat, a existat o *portișoară* care închidea drumul ce trecea dintr-un hotar în celălalt, nepermiţîndu-le vitelor să intre în ţarină.

La Pruni, loc împădurit în Braniște, unde au existat pîlcuri de pruni.

La Pușcărie, loc unde făcea tragerile de instrucţie, pe timpul graniţei militare, compania a VII-a.

La Rampă, teren în jurul punctului unde drumul ce duce spre Olt trece peste calea ferată.

La Saivane, teren arabil lîngă saivanele C.A.P.-ului.

La Sogi, loc în Mestecăniș, unde se găseau pîlcuri de soci. — De la *sogi*, sg. *sog*, formă locală a lui *soc*, rezultată prin sonorizarea oclusivei velare.

La Trei Metri, punct situat în imediata apropiere a vîrfului Sorliţei, unde se întîlnesc pădurile Racoviţei, Avrigului și Sebeșului de Sus : „e o bornă între trei localităţi". Într-un act de hotărnicie emis de Capitlul din Alba-Iulia în 1725 (copie, Arh. Florian) se spune : „...et hic conjungitur metă trium Possessionum Felek [=Avrig], Rakovitza et Sebess". În 1753, într-un act de hotărnicie emis de comisia dietală care a reînnoit semnele de hotar între Racoviţa și Avrig (copie, în Arh. Florian), locului i se spunea deja „trimeta". Numirea iniţială de *Tri Mete* are la bază apelativul *metă* (pl. *mete*) 'semn de hotar', < magh. *meta* 'idem'. În maghiară cuvîntul a pătruns din latina medievală. De la *Tri Mete* s-a ajuns la *Tri Metri*, prin etimologie populară.

La Troci, loc în Arini, unde sînt *troci* pentru adăpatul vitelor. *La Trocile Cîndii*, luminiș lîngă Valea Cetăţii unde ciurdarul *Cîndea* a amenajat nişte troci.

La Ţigana, loc arabil în apropierea confluenţei Văii cu Oltul.

La Ţigănuşu, teren arabil. Aici „era o casă de ţigani covaci, l ă c ă t a r i".

La Viţel, loc împădurit în Sorliţă. — De la *viţel* 'puiul vacii sau puiul ciutei'.

Lunceă, În ~ (Conscr. 1765 : *Lunka*), luncă ; teren arabil spre Olt. *Fundu Luncii* (Conscr. 1765 : *Fundu Luntsi*), teren ocupat în prezent de balastiera Sebeș — Olt. — De la *fund* 'partea cea mai depărtată (în linie orizontală) a unui loc'. *Gura Luncii* (Conscr. 1765 : *Gura Luntsi*), teren arabil. Apelativul *gură* are aici sensul 'început al unui anumit loc'. *Luncile lu Bălan*, finaţ. — *Bălan*, n.f. din sat.

Merii lu Boacă, La~, teren cu pomi. — *Boacă*, n.f. dispărut din sat. Un Gh. Boacă moare în 1853 (cf. Prot. mort). Cuvîntul *boacă* numeşte în Racoviţa o 'ceată de colindători formată din tineri între 14 și 17 ani, ce colindă în seara zilei de 21 decembrie pe la anumiţi săteni'.

Merii lu Ducă, La~, finaţ în care a existat o plantaţie de meri. — *Ducă*, antroponim din sat.

Mestecăniș, În ~ (Conscr. 1765 : *Meszteкenes*, *Meszteкenis*) teren arabil, din jos de sat, obţinut în urma defrişării unei păduri de mesteceni.

Mijloc, La~, teren arabil în mijlocul *Mestecănișului*.

Mîrșa (1715 : *Mirsa* ; Conscr. 1765 : *Vallya Mirsi* ; 1766 : *Mursa*), vale ; se varsă în Olt prin *Gura Mîrșii*. Din cele mai vechi timpuri a despărţit terenurile Racoviţei de cele ale Avrigului. *Vadu lu Mîrșă*, punct unde Calea Brăniștii coboară în Mîrșa. Pe aici treceau toţi cei ce aduceau lemne din Braniște sau din Racoviceanu. Apelativul *vad* are sensul de 'loc pe cursul unui rîu unde malul e jos și apa puţin adîncă, permiţînd trecerea prin apă de la un mal la altul'. — Ca antroponim, *Mîrșa* este des menţionat

BDD-A1390 © 1986-1987 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 01:16:52 UTC)

în conscripțiile din 1698 și 1765 ; lipsește din onomastica locală actuală.

Mormînt, numele a două ridicături de pămînt servind ca semne de hotar între Racovița și Avrig. *La Mormînt*, teren arabil lîngă aceste ridicături.

Obraț, La~ (Conscr. 1765 : *La Obratz)*, teren arabil. Prin *obraț*, pl. *obrațe*, sătenii numesc 'o fișie de teren, o parcelă perpendiculară pe altele'.

Ograda..., serie toponimică. Cuvîntul *ogradă* definește întotdeauna un teren înconjurat cu gard, situat în afara vetrei satului, cuprinzînd fie numai teren arabil sau fînaț, fie amîndouă la un loc. În plus, în ogrăzile din preajma pășunii sau pădurii se întîlnesc plantații de pomi, predominînd mărul și prunul. Majoritatea lor s-au amenajat prin lăzuiri succesive ; de obicei, în ele sînt adăposturi rudimentare sub formă de colibe. O dată cu cooperativizarea agriculturii, unele ogrăzi au dispărut, fiind pe cale de dispariție și numele lor. Altele se mai mențin sub formă de loturi personale, avînd numele foștilor sau actualilor proprietari.

Ograda lu Achim, este în Față ; proprietarul ei a fost *Achim Sîrb*, „jurat" al satului (cf. Doc. 542/1892, în Arh. Șc.).

Ograda lu Avram. A fost proprietatea lui *Avram Fogoroș* (cf. Doc. 552/1879, în Arh. Șc.).

Ograda lu Barom. A aparținut unei familii Săbăduș, supranumită „a lui Barom".

Ograda lu Bălan. A aparținut locuitorului *Bălan Ion*.

Ograda lu Candit. A fost proprietatea lui *Cîndea Candit*.

Ograda lu Diac. Într-un document din 1809 este pomenit cantorul *Diacu Achim*.

Ograda lu Drăgoi. — *Drăgoi* n.f. atestat în sat din 1809.

Ograda lu Fogoroș. „A fost sub Coprine". — *Fogoroș*, n.f. din sat.

Ograda lu Gherasim. A fost proprietatea lui *Maierean Gherasim*.

Ograda lu Ghiore Popa. — *Ghiore*, formă locală pentru *Gheorghe Popa*, vechi n.f. racovicean.

Ograda lu Laie a Floarii, fînaț și pomi ; a aparținut lui *Olar Nicolae*, supranumit „Laie a Floarii".

Ograda lu Mărtinean, fînaț și pomi ; a fost proprietatea lui *Limbășean Mărtinean*. — Prenumele *Mărtinean* este forma locală a lui *Martinian*, neînregistrat în DOR, însă existent în calendarul ortodox (cuviosul Martinian se serbează la 13 februarie).

Ograda lu Niculiță. — *Niculiță*, hipocoristic al lui *Nicolae*.

Ograda lu Olar, e „situată pe Răzorele". Pe lîngă ea trece *Părău lu Olar*, care se varsă în Valea Lupului. — *Olar*, n.f. răspîndit în localitate. În Conscr. 1698 apare un Vasile Olar, iar într-o situație a contribuabililor racoviceni dintre anii 1754—1765, un Toma Olar.

Ograda lu Pamfir, și-a luat numele de la proprietarul *Haiduc Pamfir*.

Ograda lu Romoluț, poartă numele proprietarului ei, *Stoichiță Romulus*, născut în 1856 (cf. Matr. botez.). *Romoluț* este variantă populară a lui *Romulus*.

Ograda lu Rusu. — *Rusu*, n.f. atestat în sat din 1809.

Ograda lu Stoica și **Ograda lu Ștefanu Stoichii** (Conscr. 1765 : *Ograda lui Stephan)*, ogrăzi cu pomi. — *Stoica*, n.f. atestat în sat din 1765 (cf. Conscr. din acest an).

Ograda lu Șuteu. — *Șuteu*, n.f. atestat din 1839 (cf. Matr. botez.), azi dispărut.

Ograda lu Vasile, numele a două ogrăzi cu fînaț.

Ograda lu Zafiu. — *Zafiu* [Zah'iu], prenume atestat din 1855.

Oltul, curge pe terenul Racoviței de la confluența sa cu Mîrșa și pînă la cea cu Hotărelul. O bună parte a lui formează hotarul dintre Racovița și Bradu. — Pentru etimologie, vezi *Istoria limbii române*, vol. II, București, 1969, p. 358. *Oltu ăl Mort*, brat mort al *Oltului*. *La Oltu ăl Mort*, teren arabil în jurul acestui brat. *Podu Oltului*, pod de beton construit o dată cu șoseaua județeană Tălmaciu — Racovița — Avrig, prin anii 1911, 1912. *La Podu Oltului*, teren arabil lîngă pod.

BDD-A1390 © 1986-1987 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 01:16:52 UTC)

Olteț, vechi braț al *Oltului*. — Din *Olt* + suf. dim. *-eț*. *La Olteț*, teren arabil și fînaț mlăștinos pe ambele maluri ale *Oltețului*.

Ostrov, La~, loc mlăștinos în lunca inundabilă a Oltului și a brațelor sale.

Pămîntu ăl Roșu, La~, loc cu pămînt de culoare roșie.

Părăuăle Popii, pîraie. *La Părăuăle Popii*, fînaț între și lîngă acestea ; terenul a aparținut familiei de preoți Florian.

Părău ăl Mare, afluent, pe dreapta, al Văii Lupului.

Părău ăl Tinos, „e plin de noroaie și mlaștini".

Părău Bisericii, pîrîu sec în majoritatea zilelor anului ; trecea prin curtea bisericii vechi.

Părău Cîndii, se varsă în Valea de cătă Braniște. *Plaiu Cîndii*, plai pe care, în sezonul exploatărilor forestiere, racovicenii transportau lemne prin tîrîre. — *Cîndea*, antroponim în Conscr. 1698.

Părău cu Fîntîna, pîrîu ce izvorăște din Arini.

Părău cu Jgheabu., afluent al Văii de cătă Braniște ; pe cursul lui sînt stînci, chei și cataracte. — De la *jgheab* 'piatră, stîncă pleșuvă'.

Părău cu Pietrele, pîrîu cu bolovani mari, afluent al Hotărelului. Din urbariile cercetate de noi rezultă că în 1768 se numea *Părău Călugărului*.

Părău cu Scocu, afluent al Văii de cătă Braniște, pe care, la începutul secolului nostru, a existat un *scoc* 'construcție în formă de canal pe care alunecă buștenii de la locul de tăiere pînă la căile de transport' (DM).

Părău cu Spînzu, afluent al Văii de cătă Șebiș, pe lîngă care creștea *spînz* (Helleborus purpurescens).

Părău cu Țîtronu. Se varsă în Valea Cetății ; pe lîngă el „e o buruiană de-i zic *țîtron*". După o comunicare a Grădinii Botanice din București, căreia i-am trimis un exemplar spre determinare, este vorba de o plantă declarată monument al naturii, numită științific „Ruscus hypoglossum".

Părău din Dos, confluent al Văii lu Laț. *Poiana din Dos*, mic luminiș lîngă pîrîu.

Părău din Mijloc, numele a două pîraie, unul confluent al Văii lu Laț, celălalt — — confluent al Racovicioarei.

Părău Dobrii, principalul afluent al Văii de cătă Șebiș. — *Dobra*, antroponim inexistent azi în localitate. Conscr. 1698 atestă pe Dobra Bobăngoaie, iar cea din 1765 pe alte două văduve : Dobra Oprii Nenciu și Dobra lui Dumitru Frăsie. În documentele primei jumătăți a secolului al XVIII-lea este menționat preotul racovicean Toma Dobra (Augustin Bunea, *Din istoria românilor...*, p. 200). La 12 martie 1840 moare, în vîrstă de 80 de ani, Vasile Dobra (cf. Prot. morț).

Părău Drumușorului (Conscr. 1765 : *La pereu Drumusorului)*, se varsă în Ostrov.

Părău Iezerilor [părăuu iezărilor], pîrîu în Braniște. Pe el sînt vreo trei lacuri, azi colmatate în cea mai mare parte. Numirea inițială de *Iezere* dată acestor mici întinderi de apă s-a pierdut. Ele sînt numite azi *Lacuri*, *Lacurile din Părău Iezerilor*. Apelativul *iezer* (pl. *iezere)* 'lac', odinioară curent în grai, se folosește numai în expresia *frig ca-n iezer* 'foarte frig'.

Părău Ionesii (Conscr. 1765 : *Pereu Iuoneszi)*, izvorăște din Arini. — *Ioneasa* antroponim, azi necunoscut în sat.

Părău Lomului, își are numele de la *Valomu Bălan*, născut în 8 iunie 1865 (cf Matr. botez.). *Lomu*, ca formă prescurtată din *Avesalom*, este citat și de DOR, p. 18.

Părău lu Boștină. — *Boștină*, n.f. atestat din 1841 (cf. Matr. botez.), azi dispărut.

Părău la Bucur, afluent al Văii de Cătă Șebiș. Se spune că și-a luat numele de la muncitorul *Bucur Urs*, care avea la gura pîrîului un bordei. Numele *Bucur* apare încă din 1698 (cf. Conscr.).

Părău lu Crișean, numele a două pîraie. — *Crișean*, n.f. atestat din 1784.

Părău lu Doican, curge spre Vale prin grădina familiei *Doican*.

Părău lu Filon, se varsă în Valea Lupului. C.f. din 1874 înregistrează un *Olariu Filon*, de la care, probabil, și-a luat numele pîrîul.

BDD-A1390 © 1986-1987 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 01:16:52 UTC)

Se mai numește și *Părău Tărcauălor*, fiindcă izvorăște din Tărcauă.

Părău lu Ghică. — *Ghică*, n.p.

Părău lu Ghiță, afluent al văii Mîrșa. Mai este cunoscut și sub numele de *Părău lu Zdrenghea*. În sat a existat un *Ghiță Raț*, iar n.f. *Zdrenghea* există și azi.

Părău lu Grigole, afluent al Văii de cătă Șebiș. *Plaiu lu Grigole*, plai în apropierea acestui pîrîu. — *Grigole*, formă locală a lui *Grigore*.

Părău lu Hodolan. — *Hodolan*, n.f. dispărut din sat. În 6 dec. 1852 moare *Vasile Hodolan* (cf. Prot. mort.), atestat din 1809.

Părău lu Ilie Balea, afluent al Racovicioarei. Un *Ilie Balea* cunună pe Ilie Bîrsan cu Floarea Barb la 24 febr. 1843 (cf. Matr. cun.).

Părău lu Mihai Trif, afluent al văii Mîrșa.

Părău lu Panga, se varsă în Mîrșa. *Panga*, n.f. atestat din 1809.

Părău lu Pătru Doboș, afluent al văii Mîrșa. — *Doboș*, în cazul de față, este un supranume care arată funcția purtătorului; <*dobaș* 'toboșar'.

Părău lu Rășinar, denumire a cursului mijlociu și inferior al *Părăului Ionesii*. — *Rășinar*, n.f. local, atestat din 1839 (cf. Matr. botez.).

Părău lu Toader Mărginean, afluent al Văii de cătă Șebiș. Poartă numele unui grănicer racovicean, mort la 30 dec. 1849, în vîrstă de 60 de ani.

Părău Măiereanului, afluent al văii Mîrșa. — *Măierean*, n.f. Înaintașii acestor familii au venit din Maierii Sibiului.

Părău Mohanului, afluent el văii Mîrșa. — *Mohan*, n.f. atestat din 1809. Strămoșii acestor familii au fost originari din Mohu, com. Șelimbăr, jud. Sibiu.

Părău Morii, se varsă în Vale.

Părău Pîrliturității, afluent al *Părăului Pîrliturii*. *Capu Pîrliturîfti*, culme împădurită. — *Pîrliturîță*, diminutiv al lui *Pîrlitură*.

Părău Sasului, confluent al Racovicioarei. — *Sas(u)*, antroponim dispărut din localitate. Conscr. 1698 consemnează pe un Radu Hander (sas?), iar cea din 1721 pe un Radu Sas. S-ar putea să fie vorba de aceeași persoană. Conscr. 1765 menționează văduva Maria lui Ion Sas, pe Ana Oprii Sas și pe Maria Săsoaie.

Părău Săcului, afluent al Văii Lupului. — *Săcu*, probabil n.p., neatestat în localitate, dar întîlnit în Rășinari, jud. Sibiu.

Părău Stăvariului. — *Stăvariu*, antroponim necunoscut azi în sat, dar atestat din 1845 (cf. Matr. botez.). Și în cazul de față s-ar putea să nu fie vorba de un nume de familie, ci de un supranume care indică ocupația (*stăvar* = herghelegiu).

Părău Suciului, afluent al Văii de cătă Branițte. — *Suciu*, n.f. atestat din 1809.

Părău Treptelor, străbate un teren „în trepte", vărsîndu-se în Valea lu Deș. *Poiana Treptelor*, poiană mică lîngă pîrîu, menționată în 1906 (cf. Arh. Br.).

Părău Uceanului, pîrîu în Branițte; se varsă în Mîrșa. — *Ucean*, n.f. atestat în sat din 1842. Înaintașii familiilor *Ucean* au fost originari din Ucea (de Sus sau de Jos), jud. Brașov.

Părău Ursului, afluent, pe dreapta, al văii Racovicioara. — *Urs*, n.f. atestat în localitate din 1698; cf. și *urs*, numele animalului.

Părău Verde. „e în pășunat"; se varsă în Racovicioara. — Probabil se numește așa datorită mușchilor de pe pietrele din albia lui.

Peste Olt, hotar situat în dreapta Oltului.

Piscu ăl Lung, picior de deal, muchie prelungă, împădurită, ce desparte Valea lu Lat de Valea Cetății.

Piscu ăl Scurt, muchie împădurită ce formează cumpăna apelor între Părău Bîrnelor și Valea de cătă Branițte.

Piscu Fruntilor, teren împădurit sub Sorliță. Apelativul *frunte* are sensul de 'partea superioară, din față, a unui anumit loc'.

Piscu lu Mihai Trif, culme împădurită între Părău Iezerilor și Valea lu Lat. — *Trif*, n.p. atestat din 1765 (cf. Conscr.)

Piscu Pleșii (Conscr. 1765: *Pyszku Plesi*), culme păduroasă (pe alocuri și stîncoasă)

BDD-A1390 © 1986-1987 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 01:16:52 UTC)

care, coborînd din Sorliță spre nord, formează cumpăna apelor între Valea de cătă Branișteși Valea de cătă Șebiș. *Su Piscu Pleșii* „păsunat". *Părău Pleșii*, afluent al Văii de cătă Branișteș. — De la adj. *pleș*, *ple(a)șă* '(despre dealuri, munți etc.) lipsit de vegetație (de copaci), sterp, gol'.

Piscu Vărniții, picior de deal împădurit. Din el izvorăște *Părău Vărniții*, afluent al Văii lu Deș. — De la *varniță* 'cuptor în care se arde piatra de var'. Apelativul *pisc* are în regiune sensul 'ramificație de deal sau de munte între două văi; culme'.

Plaiu Iancului, p l a i [= drum pe coasta unui munte sau pe un munte; potecă]. — *Iancu*, n.f. racovicean, atestat din 1765.

Planu lu Hulpuș, loc împădurit în Branișteș. Aici, în 1911, racoviceanul Hulpuș Ion a cumpărat, prin licitație, un parchet (cf. Arh. Br.) — De la *plan* 'fiecare dintre suprafețele în care este împărțită o pădure în exploatare; suprafață pe care s-a făcut o tăiere într-o pădure; parchet'. *Hulpuș*, n.f. atestat din 1809.

Planu lu Șlagnăr, loc împădurit spre originea Văii de cătă Șebiș, cumpărat după primul război mondial, spre exploatare, de sasul Schlagner din Avrig.

Planu lu Toma, loc împădurit sub Sorliță, unde Toma Simon din Turnu Roșu a cumpărat, la începutul secolului nostru, un parchet.

Plăieț 1. Cale de care, în Branișteș, pe care se duceau racovicenii în muntele Racoviceanu, cînd acesta le aparținea; azi ea delimitează pădurea Racoviței de cea a Avrigului. **2.** Cale ce formează hotarul între pădurea Racoviței și cea a Sebeșului de Sus. *Vîrfu Plăiețului*, pisc împădurit. — De la *plăeț*, diminutiv al lui *plai*.

Podișor, teren arabil în dreapta Oltului; „e un d r i c de locuri mai sus puțin; platoul ala e mai sus ca Gîrla" — De la *podișor*, diminutiv al lui *pod* 'platou'.

Podu lu Fus, pod peste Ostrov, pe calea de hotar Racovița — Bradu; a fost construit de către un sas din Bradu, cu numele *Fus*. *La Podu lu Fus*, teren arabil și lunci inundabile lîngă pod.

Podu Vichendii, pod peste Părău Drumușorului. În C.f. 1874 pîrîul este numit *Părău Vichendii*. — *Vichendea*, n.f. atestat în sat din 1839.

Poiana Buhoii, pășune. „Aici a avut o șebișeană o proprietate de cosit". Racovicenii îi poreclesc pe locuitorii din Sebeșu de Sus *buhoi* (masc. sg. *buhoi*; fem. sg. *buhoaie*).

Poiana cu Bozii, poiană cu mulți bozi, în Branișteș.

Poiana cu Butucu, luminiș (pe cursul mijlociu al Văii lu Deș) în care era un *butuc*.

Poiana lu Hitoc, poiană în Arini. Probabil aici au fost plantați pomi. Conscripția din 1765 consemnează un teren alodial *La pomyi luj Hitok*. — *Hitoc*, n.f. bine reprezentat în onomastica Racoviței din secolul al XVIII-lea, azi dispărut.

Poiana Pîrliturii, poiană întinsă la originea Văii lu Deș. *Părău Pîrliturii*, afluent al acestei văi. — De la *pîrliturâ* 'loc pîrlit de foc, pădure arsă' (DM).

Poiana Plăcintelor, loc în pășunea Arini. Conform tradiției orale, un păstor și-ar fi pierdut aici niște plăcinte pe care altcineva le-ar fi găsit împrăștiate prin poiană. Mai probabilă este explicarea toponimului de la antroponimul *Plăcintă*. În sat a trăit Haiduc David, supranumit „Didu lu Plăcintă".

Pripor, În~, pantă (relativ) mare de deal. — De la *pripor* (pl. *pripoare*) 'coastă de deal sau de munte, pantă abruptă; povîrniș' (DM)

Progadia vitelor, loc îngrădit în Lunca, unde se îngropau animalele moarte. — De la *progadie* 'cimitir'.

Prundu lu Ferchi, teren arabil pe malul stîng al Oltului, consemnat și în C.f. 1874. — *Ferchi* [Ferk'(u)], n.f. La 15 dec. 1845 moare, în vîrstă de 40 de ani, Maria Ferky (cf. Prot. mort.).

Prundu lu Șeser, În~, teren arabil pe malul stîng al Oltului; „a fost al localității Bradu". — *Șeser* [Șesăr], nume săsesc din Bradu sau din Avrig.

BDD-A1390 © 1986-1987 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 01:16:52 UTC)

Racovicioara [Racoviĉuara] (Conscr. 1765 *Rakovitsare, Rakovitsoare)* : 1. Vale formată prin confluența a trei pîraie ce izvorăsc din pădure; 2. Pădure obștească a racovicenilor străbătută de această vale. *Pe Racovicioară,* arătură și finaț pe ambele părți ale văii. *Fața Racovicioarii* (Conscr. 1765 : *Fatza Rakovitsari)*, coastă lîngă vale. *Muchie* sau *Muchia Racovicioarii,* muchie cu arături și finețe pe versante. — Diminutiv de la *Racovița.*

Racovița [Rácoyița], localitate și reședință de comună. Satele vecine pronunță : Rácoțiță, Rácuțiță, Rácuță, Rácuță. Prin localitate trece *Valea,* apă rezultată din confluența, în capul satului, a Văii Lupului cu Racovicioara ; se varsă în Olt în *Gura Văii.* 1) Dacă satul a fost totdeauna unde este acum, *Racovița* a fost inițial numele acestei ape, nume care s-a extins și la sat. Cu timpul, așezarea s-a dezvoltat păstrînd numele *Racovița,* iar apa a fost rebotezată *Vale.* 2) Dacă vatra inițială a satului a fost mai spre sud, lîngă valea Racovicioara, este posibil ca această vale să se fi numit *Racovița.* Numirea a trecut apoi și la localitate. Pentru a se evita omonimia, forma primitivă a fost întrebuințată ca nume al satului iar pentru a numi apa s-a creat diminutivul *Racovicioara.* Exemple de acest gen au fost discutate de J. Iordan, *Formations diminutives dans la toponymie roumaine,* în *Proceedings of the eighth International Congress of Onomastic Sciences, The Hague — Paris,* 1966, p. 241—242. — *Racovița* este un toponim slav însemnînd '(apă) cu raci' (vezi Iorgu Iordan, *Toponimia românească,* București, 1963, p. 479).

Răstoacă, În~, (Conscr. 1766 : *Resztoke),* teren arabil între Olt și Oltu ăl Mort, deseori inundat de viiturile acestuia. — De la *răstoacă* 'loc unde o apă este puțin adîncă; gîrlă puțin adîncă, formată prin abaterea apei, cu scopul de a se prinde pești în albia secată' (DM).

Răzurele, Pe~, arături și finațe pe un deal frămîntat; „e locu așa deformat, cu diferite forme ca de trepte". În unele documente apare sub formele : *Rodiurele, Rosurele,* iar în C.f. 1874 *Lezurele. Părău Răzurelelor,* afluent al Văii Lupului, e ortografiat în C.f. *Părău Lezurelelor.* Judecînd după aspectul locului, la baza toponimelor pare să stea apelativul *rozorel* (< *rozor* 'răzor' + suf. dim. *-el),* din care s-a ajuns la *rozurel* > *răzurel* (sau la *răzorel* > *răzurel)* și nu apelativul *lăzurel* (< *laz* + suf. dim. *-urel).*

Ripa Bii, surpătură de teren (608 m). — *Bia.* antroponim dispărut din localitate. Conscr. 1698 înregistrează pe iobagul Cîndea Bia, iar cea din 1765 pe Achim și Oprea Bia.

Ripă, La~, pantă abruptă, împădurită, sub Sorliță.

Rogoaze, În~ [Roguáză], teren arabil pe malul stîng al Oltului. — De la *rogoaze* (pl. lui *rogoz)* 'loc unde crește mult rogoz ; rogoziș'.

Rudari, În~, numele unei părți din pășunea Arini. *Părău Rudarilor* izvorăște de aici și se varsă în Mirșa. — Probabil aici a existat o mică așezare de țigani *rudari,* care confecționau obiecte din lemn. O dată cu dispariția pădurii, ei s-au stabilit lîngă sat.

Rupturi, În~, loc frămîntat, cu alunecări de teren.

Sacu lu Hinț (Conscr. 1765 ; *Szakuluj Hintz),* teren arabil pe ambele maluri ale Olțețului. Aceeași conscripție mai înregistrează toponimele : *Szakuluj Mirse* (= Sacu lui Mîrșă), *Fundu Szakului* și *Szeketeu* (= Săcătău), azi dispărute. Apelativele *sac* și (diminutivul) *săcătău* din care provin aceste toponime au sensul, dezvoltat prin metaforă, de 'cotitură, meandră a unei ape în formă de sac'.

Sălcile Piștii, La~, luncă cu sălcii lîngă sat. Se vorbește că au fost plantate de grofu cu acest nume. În sat a trăit și un țigan numit *Pișlea.* Conscr. 1765 menționează locul *La Ograda Pistii,* azi neidentificabil. *Părău cu Sălcile,* afluent al Văii de cătă Brar iște.

Scaone, În și La~, pășune și pădure ; „is numa muchii, dealuri, teren frămîntat, neașezat". *Su Scaone,* pășune. *Părău Scaonilor,* alt confluent al văii Racovicioara. *Vîrfu Scaonilor,* pisc cu altitudinea de 799 m, situat la obîrșia pîriului. — Probabil de la

BDD-A1390 © 1986-1987 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 01:16:52 UTC)

scaonu popii sau *scăonele*, denumirea locală a garofiței de munte (Dianthus tenuifolius). Cf. și *scaune*, dim. *scăuiele* „mici denivelări de teren pe un deal", în Bucovina (com. de Dragoș Moldovanu).

Sorliță, „vîrf de deal mare, ascuțit, cu pădure" (1049 m). Inexistent în graiul actual al racovicenilor, *sorliță (surliță, șorliță, șurliță)* este numele mai multor specii de vultur (vezi S. Fl. Marian, *Ornitologia populară română*, tom. I, Cernăuți, 1883, p. 178; TDRG; CADE; SCRIBAN, D.; Mihai C. Băcescu, *Păsările în nomenclatura și viața poporului român*, București, 1961, p. 218, 220, 222, 223, 230—233). Sub *Sorliță* se găsește un picior de deal, o muchie împădurită numită *Piscu cu Vulturu*. *Poiana Sorliții*, poiană.

Sturi, **La~**, pășune cu tufișuri lîngă Racovicioara.

Șa, curmătură împădurită, șa.

Șipotele ăle Mari, izvoare cu debit relativ mare, sub Cetate. Din ele se formează *Pârâu Șipotelor Mari*, care se varsă în Valea lu Laț. *La Șipotele ăle Mari*, loc împădurit lîngă aceste izvoare. *Șipotele ăle Mici*, izvoare cu debit mai mic, aflate mai în jos de cele precedente. Din acestea se formează *Pârâu Șipotelor Mici*, care se varsă tot în *Valea lu Laț*. — De la *șipote*, sg. *șipot* 'izvor a cărui apă țîșnește cu putere (și care este captată printr-un jgheab sau printr-o țeavă)' (DM).

Tăreauă, **În~**, **Tăreauăle**, pășune cu tufișuri pe un deal. Apelativul **tărcău (*tarcău)*, care pare să stea la baza toponimului (cf. magh. *tarka* 'dungat, vărgat, pătat'), nu este cunoscut de dicționare.

Tîrgu cu Opincile, **La~**, poiană mică. După tradiția orală, în trecut, cînd una din ocupațiile sezoniere ale sătenilor era culesul fructelor de pădure, în această poiană se opreau să se încalțe, înaintea începerii culesului, toți care veneau pînă aici desculți. Cum atunci opinca era încălțămintea de obște, aici se întîlneau cele mai variante „modele" de opinci, ca într-un veritabil tîrg.

Țareu Porcilor, țarc în care, pînă spre sfîrșitul secolului trecut, erau adunați seara porcii care fuseseră în pădure la jir.

Valea lu Deș, unul din principalii afluenți ai văii Mîrșa. — *Deș(u)*, n.p. neatestat în Racoviță.

Valea lu Laț (Conscr. 1766: *Valea lui Latzk)*, vale în Braniște. *Gura Vării lu Laț* (Conscr. 1765: *in Gura Valy luj Laczk)*, punctul de confluență al acestei văi cu Mîrșa. După tradiția orală, *Laț* ar fi fost unul din cei trei fii ai grofului Thoroczkai, menționat în 1765.

Valea Podului, vale în dreapta Oltului; desparte teritoriul Racoviței de cel al Bradului. *În Valea Podului*, teren arabil lîngă vale.

Vălcele (Conscr. 1765: *Veltsele)*, vîlcele. *Calea Vălcelelor*, cale ce duce spre acestea. *Pârâu Vălcelelor*, pîriu; „izvorăște de sub Portișoară". În Conscr. 1765 apare sub forma *Pereu Veltseli*. *Gura Vălcelelor* (Conscr. 1765: *Gura Veltseli)*, loc unde pîriul scapă din strînsoarea dealurilor, ieșind în lunci. — De la *vălcea (vălcele)* 'vale îngustă și puțin adîncă, cu versantele în pantă ușoară; pîriu mic de-a lungul unei văi' (DM).

Verzării, **În~**, teren arabil. Aici aproape fiecare familie racovicenă avea un lot mic pe care-l cultiva cu varză sau alte legume. *Calea Verzăriilor*, cale de hotar ce ducea spre Verzării, menționată în C.f. 1874; azi este desființată. *Puntea Verzăriilor*, punte pe care se trece în *Verzării* în perioada viiturilor Oltului sau în cea a creșterii debitului Ostrovului datorită ploilor.

* * *

În afară de toponimele contemporane prezentate mai sus, în sat au existat numeroase altele care au dispărut. Le vom reda pe cele înregistrate în Conscr. 1765. Nu este exclus ca la transcrierea unora să se fi strecurat greșeli, datorită faptului că uneori este foarte greu de descifrat grafia conscripției.

BDD-A1390 © 1986-1987 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 01:16:52 UTC)

Arinisu Kringuluj ; Arinisu lu Thodorits ; Arinisu Tonyi ; Baltha Kurmeturi ; Baltha luj Danila (Danilla) ; Balta luj Mirse ; Baltha satuluj ; linge Baltha szatuluj ; Linge Kalya Vijjilor (Viilor) ; Kimpuluj Mirse ; Koaszte Viilor ; Dupe Koaszta Viilor ; Fatza Koaszti Viilor ; Sub Koaszte ; Kolnik ; La Krutsa hel de pyatre ; La Krutsa Bulendri ; la Krutse in Kapu Szatului ; La Kurmeture ; La Krutse din szusz de szat ; La Krutse in Kapu szatului din szusz ; Dupe Gardu Fuldsi (fulsi) ; Dupe Gardu Szatuluj kete Veltsele : Dupe gardur sub Koaszte ; Dupe gardurile Szatuluy ; Dutina Klati ; La funtina Klati ; Gruju lui Klate ; La fontina luj Nanis ; La Fontinele ; Funtinele ; La pereu funtinelelor ; De szupra funtinelelor ; Grasdu Kailor transalutan ; Grasdii kailor ; peszte Olt in grasdii Kailor; La Grudar ; La Grudare ; Pe Gruisor ; Pe Gruisor gyin Jos de Czarin ; Pe Gruisor din Szusz de Czarin ; Pe Gruisor linge Czarin ; Pe Gruisor peszte Obrasz; Capu Grujusorului ; Fatza Grujusorului; Gruju Borszi ; Gruju Hirstilor ; Grujului Thodorits ; Gruju Moraruluj; Gruju Oprisoji ; Gruju Puczului; Gruju Vulturuluj ; La Kapu Gruju Puczului ; Kapu Gruju Vulturuluj ; Doszu Gruju Moraruluj; Doszu Gruju Puczului ; Virfu Gruju Putzuluj ; Hotaruluj Ventila ; La Laku Nikori in Portisora ; La Livagye luj Many ; La puntea luj Csocan la Teaka ; La Szepeture peszte Olt ; Lazu Coti ; La Mlats (= Mlăci) ; La obyrsia lui Adam; Obyrsia pereu luj Tonyi ; Ograda Roski ; La Ograda Vojki; Peraole ; Pereueze ; Pereu Keltzunului ; Gura pereului Keltzunuluj ; Pereu Kringuluj ; Pereu Hurdugyeli ; La pereu luj Nanis ; Pereu Merinutzului ; La Pereu Myeru ; La pereu Oprisaji ; Gura pereului Oprisaji ; Pereu Oprisoruluj ; Pyszku Csori: Pyszku Luki; Pyiszku luj Bukur ; Pyiszku Urszuluj; La Rogyna Bergyi ; La Rogyna ku fagu ; Rogyna Gyaluluj ; La Rogyna Graecului ; Linge Rogyna ; Linge Rogyne su Gyall ; Gye szupra Rogyni ; La Sipotzel ; Sub Sipotzel ; La Czarina hotaruluj ; La Czarina Szatuluj ; Linge Czarina ; Sub Vijj ; La Veltsaua Fini ; Virtapa Hurdugyeli ; La Zevoju (Zevoiu) rosu ; Ziliste.

LA TOPONYMIE DE LA LOCALITÉ RACOVIȚA (DÉPARTEMENT DE SIBIU)

RÉSUMÉ

Les auteurs réalisent la présentation monographique des noms de lieux et de lieux-dits des territoires appartenant au village de Racovița (dont la première attestation est de 1453), relevés sur le terrain et extraits des archives locales. Une bonne partie de ces toponymes datent des deux derniers siècles — fait qui trouve son explication dans la création, dans cette région, d'un régiment de gardes-frontières, vers le milieu du XVIIIe siècle. Une partie considérable de la population a été évacuée (ayant refusé de s'enrôler) et remplacée par des colonistes d'autres villages. C'est à la suite de ce processus que beaucoup des anciens noms de lieux ont été perdus et qu'une nomenclature plus actuelle est venue les substituer.

Institutul de Lingvistică și Istorie Literară
Cluj-Napoca, str. E. Racoviță, nr. 21

BDD-A1390 © 1986-1987 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 01:16:52 UTC)